

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
DIREKTORAT ZA ZAKONODAJO S PODROČJA PRAVOSODJA

Župančičeva 3, 1000 Ljubljana

T: (01) 369 5342
F: (01)369 5783
E: gp.mp@gov.si
www.mp.gov.si

Številka: 091-18/2015/2
Datum: 29. 6. 2015

Zadeva: Predlagam.vladi.si predlog 6546-84: Uzakonitev skupinske tožbe - Predlog
Zveza: Vaš dopis, številka 092-84/2015/1 z dne 20. 3. 2015

Z navedenim dopisom ste nam posredovali predlog za uzakonitev skupinske tožbe v slovenskem pravnem redu, ki ste ga prejeli preko portala *predlagam.vladi.si*. V skladu s sklepom Vlade RS 38200-11/2009/9 z dne 23.7.2009 v nadaljevanju podajamo odziv na prejet predlog.

S pojmom skupinsko uveljavljanje zahtevkov se označujejo vsi postopki množičnih sporov, ki tožnikom, ki zoper enega ali več tožencev naperijo skupinsko tožbo ali zahtevajo, da se o zadevi odloči v vzorčnem postopku zagotavljajo uresničitev pravic, ki jih sicer individualno, zaradi ekonomskih ali drugih razlogov, ne bi mogli uveljaviti.¹

Slovenski pravni red že pozna enega od modelov skupinske tožbe, in sicer v potrošniških sporih Zakon o varstvu potrošnikov² (v nadaljevanju: ZVPot) ureja organizacijsko tožbo (74., 74.a in 75. člen ZVPot). Prav tako je oblika skupinske tožbe urejena tudi v sporih v zvezi s kolektivnimi pogodbami (Zakon o delovnih in socialnih sodiščih³; v nadaljevanju: ZDSS-1). Slovenski pravni red pa pozna še en način reševanja množičnih sporov, to je institut vzorčnega postopka, ki je bil splošnem civilno-procesnem zakonu uveljavljen z novelo Zakona o pravnem postopku ZPP-D⁴. Pred tem je vzorčni postopek bil urejen v ZDSS-1, in sicer v postopkih individualnih delovnih sporov.

Vzorčni postopek v svojem bistvu ni oblika skupinske tožbe – je le procesni institut, ki sodišču omogoča lažje in povezano obravnavanje velikega števila že vloženih zahtevkov. Vsak tožnik mora vložiti samostojno tožbo, sodišče na podlagi ene tožbe ali manjšega števila izbranih tožb izvede vzorčni postopek, preostale postopke pa prekine.⁵ Učinek instituta je določen v četrtem odstavku 279. b člena Zakona o pravnem postopku⁶ (v nadaljevanju: ZPP): »Po pravnomočnosti sodbe, izdane v vzorčnem postopku, sodišče o prekinjenih postopkih, ki nimajo bistvenih posebnosti, odloči upoštevaje odločitev v vzorčnem primeru.«, v petem odstavku pa so določeni še nadaljnji pogoji: »Stranka, ki je imela možnost sodelovati v vzorčnem postopku, v prekinjenih

¹ N. Betetto, I. Jeraj: Skupinsko uveljavljanje zahtevkov, Pravna praksa, št. 48, 2008, str. 22

² Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11 in 38/14)

³ Zakon o delovnih in socialnih sodiščih (Uradni list RS, št. 2/04, 10/04 – popr., 45/08 – ZArbit, 45/08 – ZPP-D, 47/10 – odl. US in 43/12 – odl. US); 47. člen ZDSS-1

⁴ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 45/08)

⁵ N. Betetto: Vzorčni postopek, Pravni letopis 2011 Inštituta za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani, str. 231

⁶ Uradni list RS, št. 73/07 - uradno prečiščeno besedilo, 45/08 - ZArbit, 45/08, 57/09 - odl. US, 12/10 - odl. US, 50/10 - odl. US, 107/10 - odl. US, 75/12 - odl. US, 40/13 - odl. US in 10/14 - odl. US

postopkih ne more oporekati dejanskim in pravnim ugotovitvam in stališčem, ki jih je zavzelo sodišče v vzorčnem postopku.«. Vzorčni postopek je obravnavan prednostno.

ZPP tako ne uzakonja skupinske tožbe v smislu »klasične« razredne tožbe (*class action*, kot je poznana v Združenih državah Amerike), saj temelji na germanskem konceptu pravnega postopka, ki je v pretežni meri poudarjeno individualističen in namenjen varstvu premoženjskih in drugih civilnopravnih pravic. ZPP sicer omogoča postopke z več tožniki ali toženci kot sosporniki (191. člen ZPP), vendar pa ni mogoče govoriti o skupinskih tožbah kot institutu.

Primerjalno-pravno gledano so pristopi k reševanju množičnih sporov so zelo različni. Najbolj poznana je ameriška ureditev razredne tožbe, ki je določena v zveznih pravilih pravnega postopka (*Federal Rules of Civil Procedure, Rule 23*). Klasično razredno tožbo pozna tudi pravni red Anglije in Walesa, ki temelji na anglo-saksonskem pravnem sistemu in teoriji. V kontinentalni Evropi je držav, ki bi urejale skupinsko tožbo (kot klasično razredno tožbo) v splošnih zakonih zelo malo. Npr. Švedska je sprejela poseben splošni (uporablja se za vsa področja) zakon o skupinskih sporih (*Group Proceedings Act*), med tem ko Litva ureja skupinsko tožbo v »splošnem« zakonu o pravnem postopku. Države, ki temeljijo na germanskem konceptu pravnega postopka, npr. Avstrija, Nemčija »splošne« skupinske tožbe ne poznajo. Splošna civilno-procesna pravila vsebujejo institute kot so sosporništvo, združevanje postopkov, konsolidacije, vzorčni postopek, ki sicer omogočajo večje število tožnikov ali tožencev, vendar pa ne predstavljajo posebnega instituta »skupinske tožbe«. Ta institut je nasprotno poznan v področnih zakonih, kot so potrošniška zakonodaja, konkurenčna zakonodaja, okoljska zakonodaja, zakonodaja, ki ureja finančne trge, najpogosteje v obliki organizacijskih skupinskih sporov ali javnih skupinskih sporov. Ureditev »splošne« skupinske tožbe, bi v teh sistemih terjala obsežen poseg v obliki ali posebnega zakona ali kar reforme civilno-procesne teorije in sistema.

Kot že ugotovljeno, splošni zakon, ZPP, ne uzakonja skupinske tožbe v klasičnem smislu. Premiki koncepta pravde so zato bolj vidni na specifičnih pravnih področjih (npr. potrošniško in okoljsko pravo), kjer imajo take tožbe lahko tudi specifične namene, npr. preventivni učinki ali spreminjanje določenih poslovnih praks v potrošniških zadevah. Vendar pa se v zadnjem času kar nekaj držav odloča urediti institut skupinskih tožb v splošnem zakonu, bodisi s sprejetjem posebnega zakona bodisi z umestitvijo v splošni procesni civilni zakon. Razlog gre najverjetneje iskati v vse hitrejšem razvoju novih oblik razmerij v civilnem pravu, katerim je lažje pravočasno zagotoviti ustrezno pravno varstvo s krovnim civilno-procesnim zakonom.

Zaradi navedenega je Ministrstvo za pravosodje mnenja, da se bo vprašanje uvedbe instituta (splošne) skupinske tožbe še nadalje spremljalo in proučevalo ter se bo institut na podlagi ugotovitev analize po potrebi ustrezno vključilo v eno od naslednjih novel ZPP.

S spoštovanjem,

Pripravila:

Maja Čarni Pretnar, LL.M.